

Seg kan derfor fatte mig en Del kortere, end jeg ellers vilde have gjort — dog, vil jeg indbrømme, ikke suldt saa kort, som hvis jeg havde faaet Ordet i Gaar i den syvende Time, idet der er forskellige Punkter, som det kan have sin Interesse at fremdrage. Seg haaber imidlertid, at jeg ikke alt for længe skal lægge Beslag paa Tingets Opmærksomhed.

Den ærede Forespørger indledede sit Foredrag med en Bemærkning om, at Spørgsmaalet ikke for ham drejede sig om Sagens Realitet, men om Forholdet mellem Øvrigheden og Fogden, om Øvrigheden havde været pligtig til at bøje sig for Fogdens Dekret eller ikke. Det er selvfølgelig ogsaa det eneste Spørgsmaal, som foreligger: Skal Øvrigheden lyftres, og skal dens Forlangender tages til Følge uanset Fogdens Dekret. Dette Spørgsmaals Afgørelse kan ikke i mindste Maade afhænge af den enkeltes Formening om, hvem der i Virkeligheden har den materielle Ret. Smidlertid lod den ærede Forespørger sig ikke ved denne Betragtning afholde fra at komme dybt ind paa det med Hensyn til den foreliggende Sag i og for sig irrelevante Spørgsmaal om, hvem der egentlig har den materielle Ret. Jeg kunde jo nu lade dette Spørgsmaal ligge, men da det vel, navnlig for dem, hvem Spørgsmaalets egentlige Kerne ikke ligger aldeles klar, har nogen Betydning, vil jeg ikke ganske forbigaa det.

Seg antager, at Hovedsummen af, hvad der — afset fra, hvad det ærede 12te kongevalgte Medlem (H. N. Hansen) anførte — kan anføres for Begravelsesvæsenets Standpunkt, er samlet i de Betragtninger, som vare gjorte gældende i den Protest, som blev nedlagt af dettes Sagfører under Ekspropriationsforretningen. Betydningen af disse Betragtninger har efter min Mening min ærede Sideemand tilstrækkelig godtgjort, særlig med Hensyn til de Argumenter, der vare hentede fra Spørgsmaalet om Foranstaltningens Midlertidighed, fra Lovgivningens Bestemmelse om Ekspropriation til Vejmateriale og fra de Bestemmelser, som findes i Ekspropriationsloven af 1845 med Henvisning til Lovgivningens Bestemmelser om Vejvæsenet. Seg ønsker derimod at gøre nogle Bemærkninger om den sidste Realitetsbetragtning, der er kommen frem i denne Protest, uagtet min ærede Sideemand ogsaa var inde paa dette Spørgsmaal, nemlig Spørgsmaalet om, hvorvidt man kan ekspropriere fra en Autoritet, som selv har Ekspropriationsret. Seg skal ikke her komme ind paa Spørgsmaalet om Begravelsesvæsenets Ret til at ekspropriere, thi det har ikke det store Omfang, som den ærede Forespørger gaar ud fra, men det

turde være indifferent. Man har altsaa postuleret, at en Autoritet, der har Ekspropriationsret, ikke kan ekspropriere fra en anden Autoritet, der ogsaa har Ekspropriationsret. Det er, som jeg kaldte det, et Postulat, hvis Rigtighed trænger til nærmere Godtgørelse, thi der foreligger intetsteds i Lovgivningen nogen Udtalelse, i hvert Fald ikke nogen afgørende, i hvilken det hjemles. Måder altsaa et saadant Spørgsmaal, maa det blive Domstolenes Sag at afgøre det paa samme Maade som ethvert andet Spørgsmaal, hvor Sagen ikke er ordnet ved positiv Lov, efter Lovgivningens Grundfætninger. Hvilken Grundfætning maa nu være bestemmende her? Det maa være den, der overhovedet er bestemmende ved Ekspropriationer, nemlig Hensynet til det almene Vel. De Autoriteter, som kunne ekspropriere, kunne gøre det, fordi det paa gældende Anliggende vedrører det almene Vel, og det bliver det samme Hensyn, som maa være bestemmende, med Hensyn til dette Spørgsmaal, hvorledes en eksproprierende Autoritet er stillet lige over for en anden ekspropriationsberettiget Autoritet. Det er Hensynet til det almene Vel, som maa bringe disse muligvis modstaaende Interesser i Samklang. Er man klar herover, tror jeg ikke, man som Regel kan sige, at der ikke kan eksproprieres Jord, som er eksproprieret i andet Øjemed. Jeg skal tage nogle Eksempler, som formentlig klart ville vise det. Vi have en Lov af 4de Juli 1850, der siger, at der kan eksproprieres Jord til Byggegrunde til Opførelsen af Huse for husvilde eller til Fattighuse. Tænker man sig, at der et Sted ligger et saadant Fattighus, at der skal anlægges en Jærnbane, og Hensynet til dette Jærnbaneanlæg medfører, at Linten bør gaa over den Plads, hvor Huset ligger, saa er det dog aldeles klart, at det ikke i fjerne Maade strider mod det almene Vel, om man eksproprierer dette Hus. Det vilde derimod stride mod det almene Vel, hvis Jærnbanen ikke skulde kunne gaa, hvor det efter de sagkyndiges Støn er henstigtsmæssigt at lægge den. Det, som den nævnte Lov bestemmer, og det, som det almene Vel fordrer, er, at der overhovedet kan staffles Byggegrunde for et Fattighus eller for en Bolig for husvilde, men enten et saadant Hus ligger det ene eller det andet Sted, gør ikke stort til Sagen. Støder den projekterede Jærnbanelinie paa et saadant Hus, eksproprierer man det, og saa maa man bygge et andet Hus til de fattige eller husvilde, og, hvis man ikke underhaanden kan faa Byggegrund, foretage Ekspropriation dertil, og kun Hensynet til den Udgift, som